Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 226. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА 27-го СЕРПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 226. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 27, 1952. VOL. LX.

АМЕРИКА В НАЙБІЛЬШІЙ ЗАГРОЗІ В ІСТОРІЇ — АЙЗЕНГАВЕР

ЗАКЛИКАЄ АМЕРИКУ ВИЗВОЛИТИ СХІДНУ ЕВРОПУ З СОВЄТСЬКОГО ЯРМА

Ню Йорк. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер остерігає, що Америка найшлася сьогодні в більшій небезпеці ніж колинебудь в своїй історії з уваги на те, що Совєтська Росія сповнена ненаситною жадобою загарбництва, хоч комуністичний світ зараз ще не готовий до загальної війни. Ці думки виявив генерал у „неполітичній" промові на красвій конвенції Американського Легіону до 17,000 слухачів, приявних у Медісон Сквер Гарден. На його думку, „Совєти не повторять фатальної помилки, якої допустилися вороги, що ми їх перемогли в другій світовій війні... Якщо Совєти вирішать, що це в їхнім інтересі починати світову війну, то вони напевно в тому часі матимуть під своєю залізною контролею військову, промислову й людську силу, яку вони будуть вважати за потрібну, а це значить, ми ще маємо час". Після цього Айзенгавер вичислив три напрямки, якими ми повинні йти, щоб відбити червону загрозу, а саме: 1. Америка мусить бути сильна під військовим і промисловим оглядом, щоб стати загрозою для Совєтів на випадок, що вона порушить мир. 2. Нам треба розбудувати більшу єдність у співпраці з кожною нацією у вільному світі, що готова станути по нашому боці. 3. Наш уряд з холодною рішучістю мусить сказати Кремлеві, що ми ніколи не признаємо найменшої постійности в російськім становищі в Східній Европі й в Азії.

Промова Айзенгавера, як загально говорено наперед, мала бути безпартійна-неполітична, одначе з неї можна витягнути важливі політичні висновки, коли він прийшов до точки, в якій таврував „кримінальних проступників, які крадьки або підривними діями чи зрадницьким обманом намагаються послабити або зруйнувати американську конституційну систему." „Хай кожний знає, що ми чуткі на засаду, що кожна людина вважається невинною доки їй не докажуть вини". Вбивники характерів і полюючі за відьмами це небезпечні люди для нашої волі вдома і в нашому становищі як провідників світу. Це одначе не перешкоджає нам, закликав генераль викорінити розклад в публічних урядах на кожному рівні. Пригадуючи на обов'язки Америки супроти вільного світу, Айзенгавер вичислив країни, поневолені Совєтами, отже Латвію, Естонію, Польщу, Східну Німеччину, Східну Австрію, Чехословаччину, Угорщину, Альбанію, Болгарію, Румунію і заявив, що „сумління Америки не буде спокійне, доки ці країни не будуть повернені до товариства вільних країн.

Конвенція почалася в год. 9.15 ранку. Її відкрив красвий командувач легіону, Доналд Р. Вілсон. У пізнішій промові він заатакував політику департаменту стейту в Кореї, як „неамериканську", описуючи теж Об'єднані Нації як „зібрання балакунів в шкляній палаті над Іст Рівер". Цю частину промови вітали оваційно делеґати, як теж і промову Айзенгавера. За те мовчанкою вислухали промову д-ра Джана Р. Стілмана, діючого директора оборонної мобілізації. Привітне письмо прислав през. Труман, який дораджував під час виборів звертати увагу на потребу мудрої застанови, щоб знати, якого кандидата підтримати. Привітні промови виголосили стейтовий губернатор Тамес Е. Дюї й посадник Вінсент Імпелліттері. Промовляв ще Вільям Ґрін, голова Американської Федерації Праці й французький міністер для воєнних ветеранів, Емануель Темпел. Попри слухання важливих промов, значна частина Легіону мусіла присвятити багато часу на підготову парадного походу вулицями міста Ню Йорку на вівторок. У середу має виголосити промову кандидат на президента від Демократичної партії, губ. Адлей Е. Стівенсон.

Рутер з автомобільної юнії підтримає Стівенсона

Спрінґфілд, Ілл. — Волтер Рутер, голова Юнайтед Ото Воркерс, приналежної до КІО, відбув конференцію з демократичним кандидатом на президента, губ. Адлей Е. Стівенсоном, заявляючи, що це „мабуть найбільш незалежний кандидат, який колинебудь кандидував на президента". Приманлива риска Стівенсона така, що він не є кандидатом робітництва, ані промисловців, ані жадних політичних „босів", сказав Рутер після розмови з губернатором.

Герберт Гувер врятувався з пожежі літньої колиби

Сан Франсіско. — Колишній президент Герберт Гувер врятував своє життя втечею з пожежі гірської колиби, в якій перебував на випочинку з кінцем тижня. Колиба загорілася негайно після півночі, а пожежу завважав сусід, що перебував в своєму домику у віддалі чверть милі. Він побіг до горіючого домику, щоб розбудити мешканців, між якими був Гувер. Йому залишилося настільки часу, щоб утікти останніми дверми, всісти на лодку й виїхати на озеро. Гувер врятував свою подорожну торбу з усіми причандалами, не втративши нічого з важливих речей.

КЛИЧУТЬ ДО СУДУ 65 ОСІБ ЗА НЕЗАКОННУ ТОРГІВЛЮ ЗОЛОТОМ

Ню Йорк. — Федеральна слідча лава проголосила обвинувачення проти 65 осіб, щоб, як сказав федеральний прокуратор Майлс Дж. Лейн, розбити ракет торгівлі золотом, що приносив 500,000,000 бизнесу річно. Серед обвинувачених находиться Сальваторе Тарто Соллазо, який недавно був засуджений на 8-16 років тюрми за підкупства при грі в кошиківку в Медісон Сквер Гарден. Його вважають теж головним змовником для пачкування золота з Америки до чужинних країн. Велика судейська лава вела слідство понад 16 місяців для провірки злочинної діяльности великої ватаги пачкарів, що діставали дозвіл на закупно золота в американських скарбницях ніби для виробу різних дорогоцінностей, а на ділі для вивозу його на чорні ринки до Европи, Південної Америки й Індії. Прокуратор твердить, що такий підступний вивіз американського золота грозить підриванням фінансової будови Америки, бо вивозиться закордон підставу, на якій опирається сила Злучених Держав.

ГУБЕРНАТОР ДЮІ ВІДКРИВАЄ КОНВЕНЦІЮ ЛЕҐІОНУ

Губернатор стейту Ню Йорку промовляє з підвищення в Медісон Сквер Гарден, вітаючи офіціяльно понад 75,000 делеґатів на 34-ій річній конвенції Американського Леґіону. В своїй короткій промові губ. Дюї високо оцінював патріотизм леґіонерів та їхні зусилля для оборони країни, підкреслюючи зокрема їхній рішальний вплив на переведення в Конґресі закону про загальний військовий вишкіл

ШИРОКИЙ ВІДГОМІН „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ" В ШІКАҐО

Шікаґо, Ілл. — Проголошений офіціяльно мейором міста Мартином Кеннелі та зорганізований спільними зусиллями Ліґи Американців Українського Походження і Комітету Об'єднаних Українських Організацій „Український День" в Шікаґо був направду імпозантною політичною маніфестацією в користь української визвольної справи, про що свідчить найширший відгомін цього Дня в місцевій американській пресі. Кореспонденти місцевих газет, як „Шікаґо Дейлі Трибюн", „Шікаґо Дейлі Нюз", „Сан-Тайм", одноодушно стверджують, що в маніфестації взяло участь 10 тисяч осіб, що й підтверджують поміщені фотографії з непроглядними масами народу. Американська преса окремо наголошує виступ сенатора Діркcена та його твердження, що Україна, незважаючи на її героїчну боротьбу проти большевизму та її заслуги для цивілізованого світу, все ще залишається „забутою нацією" в світових проблемах волі і визволення. „Справа волі існує всюди. Вона відноситься до вірменів і чехів, до тунісців і єгиптян; але про один нарід занадто часто забувається — про нарід України" — цитує слова сенатора Діркcена „Шікаґо Дейлі Трибюн", підкреслюючи на закінчення його запевнення, що волі не пощастить придавити назавжди жадною, навіть найбільш брутальною силою і терором, та що воля наостанці переможе та настане теж для „забутого" українського народу. З Шікаґо додатково інформують, що крім політичної маніфестації, в програму „Українського Дня" входила теж мистецька частина.

Американська преса крім того з подивом підкреслює, що учасники маніфестації впродовж п'ятьох годин з неслабою увагою прислухувалися промовам, що свідчить про їхнє глибоке заінтересування заторкуваною в тих промовах справою визволення України. Під час програми виступав та промовляв коротко українською мовою відомий акробат та фільмовий артист українського роду, Майк Мазуркі. Цілою імпрезою, в якій між українськими промовцями виступали голова УНС Дмитро Галичин та генеральний дорадник УККомітету адв. Михайло Пізнак, проводив адв. Роман І. Смук, стараниям якого відбулася теж пам'ятна величава маніфестація в Шікаґо в травні 1947 р. та з виступом фільмового артиста Івана Годяка. Сенатора Діркcена представляв на „Українському Дні" минулої неділі голова Ліґи Іван Дужанський, а імпрезу започаткував, покликуючи адв. Смука на голову, Степан Куропась, головний контрольор УНСоюзу.

Суд ЗДА відмовив видати дитину сербській матері

Франкфурт, Німеччина. — Апеляційний суд ЗДА в Німеччині видав вирок, на основі якого відмовлено сербській матері видати її 11-річного сина Івана Піренчика. Історія цього хлопця така: Його батька розстріляло Ґестапо, а матір заслали до концентраційного табору в Освєнцімі. Дволітнього тоді хлопця Івана адоптувала родина німецького вояка, який служив при „СС" відділах. Тепер мати старалася відібрати сина, але Апеляційний суд ЗДА в Німеччині видав рішення, що хлопець має залишитися при нових батьках. Суддя Карл В. Фуґлем противився також рішенню і склав заяву, в якій твердить, що суд іде по лінії гітлерівської народовостевої політики, яка змагала до того, щоб найкращими чужинними дітьми збільшувати аґресивну силу німецького народу. Більшість суддів мотивували своє рішення так: „Забрати хлопця від людей, яких він уважає своїми батьками, і від його товаришів, та з тієї країни, яку він уважає своєю батьківщиною, — і післати його до чужого довкілля і місця, де всі йому будуть чужі і навіть його рідна мати — видається нам жорстоким. Були численні трагедії в цій війні, і ми не хочемо поповнити ще одну трагедію."

Посол ЗДА в Празі дістає призначення в Корею

Вашинґтон. — Президент Труман іменував послом до Кореї Елліса О. Бріґс, що був останні три роки послом ЗДА в Празі, у Чехословаччині. Новий посол замінить свого попередника Ф. Б. Сейра, що отримав високе становище, як один з представників ЗДА в ОН. Новий посол в Кореї, що має тепер 53 роки, розпочав свою дипломатичну кар'єру 1945 року й досі мав різні дипломатичні становища в кількох державах. Перед виїздом до Праги, він був послом в Уруґваю.

КОРАБЛІ ЗДА ВІДПЛИВАЮТЬ, ЩОБ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У МАНЕВРАХ НАТО

Норфолк, Ва. — Від берегів Америки, у північне море відпливають п'ять літаконосців, щоб взяти участь в маневрах, поруч з кораблями інших сьоми держав, що входять в склад Північно-Атлантійського Пакту. Самі маневри відбудуться у вересні й це буде показ морської могутности найбільшої з дотеперішних морської команди, що охоплює простір від одного до другого побережжя Атлянтійського океану та від Північного бігуна до тропіку Рака. Керувати маневрами буде Атлянтійська команда, на чолі з головним командантом атлянтійської Фльоти ЗДА, адміралом Л. Д. МкКорміком та брітанським віце-адміралом сером В. Андрусом. Керівник штабу є американець адмірал К. Д. Ґловер, мол., морський літун. Інтернаціональний штаб морських сил, що виготовляє міжнародного значення пляни та буде керувати цими силами на випадок війни, тепер нараховує 130 старшин з ЗДА, Брітанії, Канади, Франції, Голандії, Норвеґії, Данії і Портуґалії та 156 вояків із ЗДА. Якщо штаб цей буде цілком зформований, то число старшин в ньому досягне 150. До штабу входитимуть й цивільні делеґати Державного Департаменту. Перед штабом стоять величезні завдання розподілу функцій й обширів впливів та розміщення місцевих команд. Зокрема йде про уплянування дій трьох підвідділів, що існували, за задумом Атлантійської Команди НАТО, а саме: східньо-Атлантійські обшири під керуванням брітанського адмірала, західньо-Атлантійського обширу під керуванням адмірала ЗДА та Іберо-Атлянтійського обширу під керуванням також ЗДА адмірала, ця остання група досі ще не була зактивізована. Досі розподіл окремих обширів ще не був остаточно визначений, як рівнож плинний був особовий склад керівництва окремих обширів. Усі ці справи ще мають бути узгіднені з наземним командуванням сил НАТО, як рівнож майбутні маневри фльоти мусять ще бути узгіднені з найвищою союзною командою в Европі.

Нелітературна лайка московської „Літературної Газети" проти сот. Б. Панчука

Совєтська преса намагається нічого не згадувати про діяльність еміґрації, тимбільше української. Це на те, щоб не давати нікому ніяких інформацій про існування протисовєтських рухів. Тим характеристичніший виступ московської „Літературної ґазети" з 29-го липня про діяльність української еміґрації в Лондоні. Пеіритований тон і московська лайка вказували б на те, що та діяльність совєтам дуже не всмак. Стаття називається „Під крильцем лондонських опікунів" і в ній читаємо між іншим:

„Англійська влада розтягає свої старання не тільки на колишніх русских, а й на колишніх (бывших) українців. І тут ролі розділені за таким самим принципом: гроші дають американці, а турботи організаційні взяли на себе англійці. . . .

„Після другої світової війни група зрадників українського народу, що підтягалася в рядах есесів, тікаючи від відплати, заховалася в Італії. — Звідти та есесівська нечисть була на всякий випадок переселена на Британські острови — ануж придасться! — Для виучки бандитів і підвищення їх, так сказати, бандитської кваліфікації, викликаний був з Канади, якийсь Панчук, офіцер розвідки канадських воєнно-повітряних сил. Народжений у Канаді, той містер з українським прізвищем працює не покладаючи рук. У поті чола переучує він своїх нових „питомців", — так як цього вимагає американський закон про асиґнування на підривну діяльність 100 мільйонів долярів: тепер вони засвоюють „мистецтво" диверсій, убивства із-за вугла і .т д. Сам Панчук із зовсім американською невтримністю робить заяви представникам преси, де ділиться своїми бандитськими плянами й задумами." (г)

Ген. Пік обороняє африканські бази

Вашинґтон. — Ляйтенант генерал Луїс А. Пік, проти якого звернені найгостріші атаки за розтратність при будові американських літунських баз в Північній Африці, заявляє, що це, що сталося там, не є нічим надзвичайним серед поспіху в підготові до оборони. Ген. Пік, це голова інженерського корпусу армії. Він заперечує, наче б північно-африканський проєкт був невдачним і твердить, що сенатська підкомісія надто критична. Наче у відповідь на оборону ген. Піка, конґресмен Ошер Бурдік з Норт Дакоти сказав, що „генерал був некомпетентний як інженер". Бурдік теж висловився, що до категорії невдалих проєктів треба зарахувати Таму Ґаррісон, яку будують у Норт Дакоті на ріці Мизури.

Ракетовий літак зістрілив помилково бомбардувальника

Повітряна база Еґлін, на Флориді. — Новосконструйований ракетний боєвий літак, який вишукує як ціль своїх нападів ворожі літаки, зістрілив помилково бомбардувальник марки Бі-17 в Мнхіканськім заливі. На бомбардувальнику находилася залога з вісім осім, доля яких невідома, з уваги на зливний дощ, який перешкодив у негайному пошукуванні за жертвами трагічної помилки.

Летять до Мекки магічним килимом ЗДА

Бейрут, Ливан. — „Юнайтед Стейтс Ер Форсес" розтягнули свій магічний килим, щоб перевезти з Ливану 9.000 мусулманських паломників до Мекки, які спішаться туди на свято Ід Ал Дга, що цього року припадає в середу цього тижня. Сорок три машини С-54 возять паломників з Бейруту до порту в Савді Арабії, що віддалений тільки сорок миль від гробу Мохаммеда. Літаки беруть по 50 осіб і відлітають щогодини. Цього року збільшилося число паломників, бо уряд Савді Арабії скасував 100 доляровий податок від кожного паломника, а міг це зробити тому, бо дістав гроші від Арабсько-Американської Нафтової Спілки. Більшість паломників, це бідні люди, що все життя щадять гроші на те, щоб хоч раз у житті відвідати Мекку. Паломники прибули до Бейруту з Туреччини, Ірану, Іраку, Афґаністану, Сенеґалю і з інших країн. Вони таборують на вулицях, в мошеях, музеї та в приміщеннях американської літунської лінії. Варять у маленьких печах, що їх носять з собою, курять довгі люльки, та моляться і читають Коран, звертаючись в сторону Мекки. Уряд ЗДА допоміг перевезти паломників в порозумінні з урядом Ливану. Депортамент стейту заявив, що кошти перевозу мусулманських прочан покриють „Юнайтед Стейтс Ер Форсес". Таким робом ЗДА допоможуть бідним мохаммеданам відбути прощу до Мекки.

АМЕРИКАНСЬКІ НАФТОВІ СПЕЦІЯЛІСТИ В ІРАНІ

Тегеран, Іран. — На запрошення іранського прем'єра Могаммеда Моссадека до столиці Ірану прибув президент компанії Сітіс Сервіс В. Алтон Джовнс, разом з чотирма спеціялістами в нафтових питаннях. Метою їхнього приїзду є простудіювати проблему допомоги іранській нафтовій індустрії — як це заявив шеф продавчої комісії Іранської Національної Нафтової Компанії, Аббас Паркідеґ. — Джовнс, разом з чотирма іншими спеціялістами, виїде вже завтра до Абадану, щоб відвідати місцеву, найбільшу в світі рафінерію нафти. Увагу звертає факт, що ці американські нафтові експерти приїхали до Тегерану перед двома днями і перебували там досі у великій таємниці. Вчора В. А. Джовнс відвідав американського амбасадора . Лоя Гендерсона та відбув з ним довшу нараду. Безпосередньо перед цими відвідинами амбасадор Гендерсон був на відвідинах в прем'єра Моссадека. Щойно сьогодні іранські нафтові власті проголосили такий офіціяльний комунікат: „Вільям Алтон Джовнс, президент Компанії Сіті Сервіс Злучених Держав Америки, що є одним з визначних американських індустріялістів і особистостей, прибув в товаристві до Ірану на запрошення Прем'єра, з метою простудіювати характер будь-якої допомоги, яку можна б дати для відновлення діяльности націоналізованої іранської нафтової індустрії, як теж дати будь-які вказівки відносно адміністрації і діяльности нафтової індустрії. Ці панове відвідають Абадан для перевірки нафтової рафінерії та нафтових піль . . ." В іранських колах висловлюють надію, що ці відвідини призведуть в результаті до відновлення продукційної активности іранської нафтової індусутрії та наладнають справу продажу іранської нафти Компанії Сіті Сервіс як теж іншим нафтовоторговельним підприємствам. З Лондону повідомляють, що британські урядові кола були заскочені повідомленням про ці відвидини американських нафтових спеціялістів в Ірані, хоч це не було жадною несподіванкою для британських нафтових промисловців.

Повідь „сполокала" аліянтський табір переговорів в Панмунджом

Токіо. — З Панмунджом, малої місцевости в центрально-західній Кореї, де відбуваються аліянтсько-комуністичні переговори в справі перемир'я, повідомляють, що повідь річки Сачон ще більше скомплікувала переговори, бо заставила аліянтів поспішно евакувати табір. Річка Сачон виступила з берегів після 36 годин безперервної дощевої зливи, що перемінила цілу околицю частинно в озери, а частинно у велике розмокле багно. Повідь наступила досить несподівано і щойно в останній хвилині американським гелікоптерам пощастило врятувати та евакувати із загроженого місця всі намети та їх провізоричне устаткування. Втрачено тільки один мішок муки. Негайно після того розташовано цей сам табір на вищому місці. Докищо немає повідомлень про зв'язані з повіддю події в комуністичному таборі, хоч цей табір вже відразу був розташований на вищому місці і вода могла до нього не досягнути. Вже раніше повідомлено, що комуністи в своєму таборі почали будувати дерев'яні і муровані хати, замість дотеперішних наметів, з чого аліянти робили висновок, що червоні приготовляються до переговорів ще на довший час, правдоподібно і на зиму. Самі переговори від минулого тижня перервані і мамли б початися знову в середу, 27-го серпня.

Плянують перемінити пустиню в управні поля

Каїро. — Полковник єгипетської армії Омар Драз випрацював плян, щоб Лібійську пустиню на захід від Александрії перемінити на управні поля. Ця думка зродилася в нього на тій основі, що ця пустиня за давніх римських часів була „квітучими городами". Тепер не думають про квітучі городи, але за гроші Четвертого Пункту ЗДА, який має допомагади недорозвиненим країнам, хочуть довести до того, щоб цю пустиню можна було використувати на пасовиська та управні поля. ЗДА призначили на цю ціль 150,000 долярів, за які мають робити спроби на окремих ділянках пустині.

ТИБЕТ — ВИХІДНА БАЗА КОМУНІСТИЧНОЇ АГРЕСІЇ НА ІНДІЮ

Дарджілінґ, Індія. — Тут з абсолютно поінформованих і достовірних джерел повідомляють, що Москва, за посередництвом свого комуно-китайського сателіта, плянує і поступово перемінює окупований китайськими червоними Тибет в головну базу для комуністичної аґресії на Південну Азію, включно з Індією. — Згідно з цими інформаціями, комуністи плянують перекинути в найближчому часі на південні кордони Тибету нову 200-тисячну армію, і при її допомозі „просякнути" через Гімаляї в Афґаністан, в королівство Непаль та в протеговані Індією країни Бутан і Сіккін, а опісля і в саму Індію. Тимчасом, з цих же джерел повідомляють, комуністи все ще не потрапили опанувати і здобути повну контролю в Тибеті. Окупувавши країну, комуністи почали заводити там свої порядки, включаючи в свою адміністрацію навіть деяку кількість видатних місцевих світських і релігійних провідників. Проте, з інформацій виходить, що тибетанці, виконуючи доручення комуністів і навіть стаючи їхнім знаряддям, ані не думають з ними направду співпрацювати. Вони роблять це під терором та з безвиглядности самим змірятися з військовою силою червоних. Натомість — справжню контролю і вплив в країні має таємний антикомуністичний комітет молодого Даляй Лями, духового володаря Тибету, провідники і населення якого чекають на відповідну нагоду, щоб повстати і позбутись червоних окупантів. Тимчасом між місцевим населенням і червоними китайськими окупантами щораз частіше приходить до спонтанних сутичок і зударів, що заставило комуністичне командування перегрупувати свої окупаційні війська. Невдоволення в Тибеті збільшується недостачею харчів. Сила китайських військ в Тибеті мала б виносити около 20,000 і вже в найближчому часі вона мала б бути збільшена вдесятеро. Про переміну Тибету у випадову базу комуністичної аґресії на Індію та інші країни Південної Азії свідчить теж будова деяких комунікаційних шляхів, що виразно мають стратеґічні а не господарські цілі і характер. Захід з великою увагою слідкує за цим розвитком подій в Тибеті.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АМЕРИКАНСЬКА „ЗОЛОТА СЕРЕДИНА"

Обидві великі американські партії, Демократична і Республіканська, з'ясували принципи і програми своєї внутрішньої і закордонної політики в своїх конвенційних передвиборчих плятформах. Тепер, в передвиборчій кампанії та з готовими вже, обраними на конвенціях кандидатами на президента країни, обидві партії намагаються ці принципи і програми відповідно вияснити, розробити та доповнити, сподіючись здобути собі в той спосіб якнайбільшу кількість виборців і тим самим запевнити собі перемогу в недалеких виборах. І власне в цьому теоретичному з'ясуванні та „ставленні" політики обох американських партій спостерігається характерне явище: тенденцію до вирівняння екстремістичних лівих чи правих скрайностей та повороту до традиційної американської „золотої середини".

Цю справу з'ясував дуже чітко зокрема республіканський кандидат на президента ген. Двайт Айзенгавер промовляючи минулого тижня в місті Бойс, в стейті Айдаго. Айзенгавер насамперед гостро виступив проти правих екстремістів, називаючи їх реакціонерами, які дивляться на світ через окуляри минулого сторіччя та бажали б привернення „порядку джунґлів", в якому кожна людина дбає тільки про себе. Айзенгавер того не сказав, але кожний зрозумів, що його звернення відноситься головно до самих республіканських правих екстремістів. З другого боку, республіканський лідер виступив зокрема гостро проти „лівих екстремістів" в Демократичній партії, що тепер при владі. Айзенгавер обвинувачував їх, що вони „втратили міру" та пустились на рисковні „соціялістичні експерименти", змагаючи до щораз більшої урядової контролі цілого суспільного життя та до щораз більше централізованої бюрократії, яка — по думці Айзенгавера — може на дальшу мету призвести тільки до тиранії. Причину цього лиха Айзенгавер добачує в тому, що демократи є задовго при владі й тому вони на „кожне лихо влади вимагають ще більшої влади", що давало б їм право „робити майже все, за виїмком миття посуди за домашніх господинь".

Іншими словами та в іншій формі виявляють приблизно такі самі тенденції повороту до традиційної „золотої середини" теж демократи, із своїм кандидатом Адлеєм Стівенсоном на чолі. Це, можливо, й є одною з головних причин, чому Стівенсон рішив вести свою передвиборчу кампанію „самостійно" в рямках Демократичної партії, але без зв'язку з Адміністрацією, як такою. Звичайно, демократи ані думають якнебудь відділювати теперішню адміністрацю від партії. Навпаки, вони і думають використати в передвиборчій битві величезну кількість амуніції, й то „важкого калібру", що їх здобула власне демократична адміністрація під час довгого періоду своєї влади. Єдине, за що Стівенсон не хоче брати відповідальности, це те, що можна б вважати „помилками" адміністрації, які, між іншим, могли проявитись власне в деяких „скрайностях". Стівенсон зокрема заповів „безпощадну боротьбу" проти корупції в уряді. При цьому він підкреслив, що сьогодні найголовніша проблема Америки, це закордонна політика, „тому, що майбутня доля країни і вільного світу ще довгий час стоятимуть перед нами".

Абстрагуючи від передвиборчої оцінки чи захвалювання одної або другої партії та їх кандидатів, загальна американська опінія з задовіллям та полегшою прийняла цю спільну обом партіям і обом кандидатам тенденцію злагіднення екстрем та повороту до традиційної „золотої середини", якій американська нація у великій мірі завдячує свій ріст, свою волю свій добробут і свою могутність та своє теперішнє значення і передову ролю в світі.

„Невільничі табори Сталіна"

Так зветься нова документальна праця (Stalin's Slave Camps. An Indictment of Modern Slavery. The Beacon Press, Boston), про злочини в ділянці праці совєтського уряду, репрезентованого Сталіним. Підзаголовок книжки: „Обвинувачення проти новітнього рабства". Текст книги виготовив Шарл А. Опп, співпрацівник-дослідник у соціяльному й економічному відділі Міжнародньої Конфедерації Профспілок.

Розглядом обставин праці в СССР, Конфедерація цікавилася давно й намагалася звернути на це увагу світу, але лише в березні 1951 року, Економічна й Соціяльна Рада ОН, що зібралася в Сантіяґо в Чіле, визначила комісію для розгляду випадків примусової праці. Голосами представників 55-ти вільних націй вирішено розглянути такі випадки, де б вони не відбувались. Нарада була особливо зацікавлена положенням робітничого питання в державі Сталіна. Постанова розглянути обставини примусової праці не пройшла тоді, звичайно, одноголосно, бо три комуністичні держави: СССР, Польща й Чехословаччина голосували проти.

Голосування в Чіле було у великій мірі відгуком відповідної акції Міжнародньої Конфедерації Тред-юньйонів, а особливо Американської Федерації Праці, яка в 1947 році висунула обвинувачення проти примусової праці в СССР й запропонувала ОН розпочати офіційний розгляд цієї справи. Від 1949 року Конфедерація Тред-юньйонів успішно намагається зацікавити цією справою уряди окремих країн та виступає перед ОН.

Свіже випущена книжка — один з виявів високо-людської праці Міжнародньої Конфедерації Тред-юньйонів в обороні свободи праці.

Книжка розпочинається обвинуваченням Сталіна у відновленні рабства людини: „. . . . Иосиф Сталін, — . . . ви обвинувачуєтесь в одному з найогидніших злочинів, знаних у світі . . . ви обвинувачуєтесь в винищуванні цілих кляс і націй . . . ви вислали мільйони у віддалені табори рабської праці, де невільники поздавлені свободи й родинного життя й де вони непереставно непосильно працюють у вбивчих обставинах голоду й злиднів", — так звучать перші рядки обвинувачення. И далі: „Ваша вина перевищує провину Адольфа Гітлера. Ви не тільки відновили рабство, але й в розмірах, незнаних в історії".

Книга обвинувачує Сталіна у побудові такої системи масових невільничих таборів, що вся совєтська економіка користується продукцією рабів. Книга виявляє, що Сталін поширив цю систему в державах-сателітах, які він, завоювавши, підпорядкував своїй диктатурі.

Про злочини Сталіна є тисячі доказів й тисячі свідків описують примусову працю в СССР. Хоч Сталін вбиває втікачів і карає їхні родини, проте через довжелезний кордон залізної заслони, ті втікачі таки прориваються. Зрештою, не так давно цей кордон були розбили гітлерівські армії. „Німці вивезли сотки тисяч росіян і українців на захід, включно з тисячами бувших сталінських робів". Навіть сьогодні совєтські вояки і старшини потрапляють втікти з-під панування Кремля і помножують собою число свідків.

Лише побічно книга обвинувачує Сталіна у невідповідних умовах т. зв. вільної праці по всій імперії, де навіть „вільний" робітник працює невільно, якщо пригадати, що, згідно з декретом з 24 червня й 9 жовтня 1930 року та 26 червня і 10 серпня 1940 року, робітник не сміє зміняти праці за своїм бажанням. Якщо ж він це зробить, то, як дезертир, засуджується на 10 років примусової праці. Робітник мусить приймати кожну призначену йому працю, не може її залишати, не сміє спізнюватися й под.

У книзі наведені закони, що управнюють в СССР існування таборів примусової праці. Зокрема наводяться закони про „зсилку" людей без найменшої, навіть за совєтським поняттям, вини, без розгляду їхньої справи, — лише за припущенням місцевої адміністрації, що ці люди „соціяльно небезпечні".

Окрема ділянка провин Сталіна, це широко вживаний вивіз населення. Цей вивіз, як подають цифри книги, торкається головно народів, що їх колибудь підкорила Росія своєму володінню. Так, згідно з декретом з 23 травня 1939 року, мали бути вивезені „у пустельні обшири": з України 105,000 родин, з Білорусі — 90,000 родин, з Смоленської области — 80,000 тощо.

За урядовими совєтськими джерелами, описується далі життя в таборах, що зводиться до повільного вимирання насельників таборів.

З окремих документів, у тексті книжки наведена світлина розпорядження „про постачання Ухто-Печорского поправче-трудового табору з 27 травня 1937 року". На одній з сторінок цього проречистого документу сказано про те, що залежно від більшої норми виконуваної праці „більшу кількість харчів отримує ув'язнений". Документом харчування робітників на волі, з'являється відпис постанови Саратовського суду з 5 червня 1942 року, що нею засуджено „уроженця Польщі" Михайла Кузя, нар. 1912 року, на один рік тюрми за те, що підсудний вкрав „одну буханку шестидесятивідсоткового хліба".

Поміж іншим, у книжці знаходиться свідчення Ю. Дивнича „українського агронома й бувшого пожильця російського табору праці".

Свіже видана книжка це фахова праця й загал читачів в Америці про неї напевно не довідається. Але вона знайдеться в обсягу уваги провідників робітничого руху й напевно причиниться до отверезіння багатьох провідних членів робітничих юній, які ще й досі вважають, що положення робітника взагалі, а законодавство про працю в СССР, зокрема, краще й гуманніше, як в країнах заходу.

Нашим, обдуреним Москвою, землякам в Америці варто було б познайомитися з книгою, що говорить мовою документів, статистики й фактів, а не голословної невідповідальної пропаґанди.

Микола Очерет

НОВА ФАЗА

Тринадцятий місяць ведуться в Панмунджомі переговори і, здається, саме тепер вони почали нову, заключну фазу. Всі попередні розходження майже полагоджені і тепер переговори вперлись в засадниче питання про виміну військовополонених. Саме собою зрозуміле і ясне питання в переговорах стало основним, кардинальним, бо обидві сторони мають свою розв'язку для нього. Комуністи настоюють на видачі всіх полонених і то примусово, а делеґація ОН захищає принцип добровільного повороту всіх бажаючих. Щоб зрозуміти чому це питання виросло в першорядне, принципове, мусимо згадати недавнє минуле.

По закінченні другої світової війни Совєти негайно почали повертати на „родіну" всіх, хто попав за кордон „земного раю". За попередньою угодою союзники повинні були допомогти перевести цю акцію в найкоротший час, тому всіх совєтських громадян почали збирати до таборів, а звідтіля вже відправляли на „родіну". Тут сталось незрозуміле для вільного світу явище: люди не хотіли повертатись до своїх країн. Почались масові самогубства, люди кидались під танки, вистрибували з потягів, розбиваючись на місці, а вільний Захід спостерігав це явище і не розумів. Він вірив Совєтам, що все це є колябоspecranти Гітлера, які бояться заслуженої кари. А в той час росіяни, захопивши в свої руки бувших військових, виводили їх перед фронт своїх військових частин і розстрілювали, як „ізмєнніков родіни". Робилось це для того, щоб дієві військові частини наочно побачили, що чекає всякого, хто здасться в полон. „Пралетарський босц в плєн не сдайотца, а єслі он попал в плєн, он із плєна убєжіт в свою часть". Тож виходило, що всі без виключення полонені є „ізмєннікі' пролетарской родіни". А тут західні держави ловлять, збирають і видають усіх Совєтам. „Думалі убєжать от нас, в плєн сдаліcь! А ми вас і там нашлі. Ми ізмєнніков пролетарской родіни под зємльой найдьом, со дна моря витащім" та й розстрілювали перед фронтом своїх вояків, аби відбити охоту здаватись в полон. Така тактика діяла на вояків, — вони бачили, що вільний світ є спільником злочинців, які украли від народу волю; вони бачили, що вільний світ виловлює полонених і передає їх в позурі НКВД. Це діяло і вояк ставав ворогом західних потуг. Але минуло два роки і Захід побачив свою помилку. Вже в кінці 1947 року люди знайшли на Заході справжній захист від Совєтів, найшли своїх нових друзів, що з їхніх очей впала заслона і вони побачили справжнє обличчя російських комуністів.

Цей самий маневр росіяни повторюють і в Кореї, але тепер вони мають перед собою вже раз обдурених людей; ці люди знають, що насильно видати хоча б одного полоненого — це значить згубити всіх своїх прихильників у ворожому запіллі, у ворожому війську. Саме тому представники Заходу ніколи не погодяться на примусову репатріяцію полонених, бо це битиме дошкульно їх же самих, їх військо. Навпаки — командування військ Об'єднаних Націй вже завершило звільнення з полону 27,000 південних корейців, що були мобілізовані до комуністичної армії і взяті опісля аліянтами в полон. Правда, червоні вже раніше натякали, що вони відмовились би від своїх претенсій до цих полонених, коли б аліянти погодились на примусову репатріяцію решти, але аліянти непохитно обстоюють свій принцип репатріяції лише тих полонених, які саме того бажають. Переговори застряли на цьому питанні, але вони мусять же нарешті закінчитись, не можуть же вони тягнутись без краю. Саме тому тепер вони вступили в нову фазу: делеґації зустрічаються, питають одна одну чи не погоджуються вони на якісь нові компроміси і, одержавши неґативну відповідь, призначають довготривалу перерву. А в цю перерву війська Об'єднаних Націй починають арґументувати свої позиції єдиною зрозумілою росіянам мовою — мовою сили. Тож саме в часи перерв збомбардовані головні електростанції Північної Кореї, а між ними і гідроелектричну станцію Суіхо на річці Ялу, руйнують військові об'єкти розташовані в різних місцях ворожого запілля, бомбардують військові об'єкти в столиці Північної Кореї. І саме тут був нанесений найдошкульніший моральний удар росіянам. Командування ОН протягом довгого часу систематично засипало Пйонґянґ летючками, що попереджали населення про майбутнє бомбардування. Влада Північної Кореї не звернула жадної уваги на ці попередження, хоча вони робились і через радіо з столиці Південної Кореї Сеулу.

Червоні розраховували на нерішучість командування військ ОН, не вірили в можливість бомбардування і перетворили Пйонґянґ в суцільний військовий об'єкт. А щоб певніше себе забезпечити, вони перевели сюди один з таборів американських полонених вояків. Комуністи були певні, що лютючки є лише пропаґанда і Пйонґянґ бомбардований не буде. Але сталось інакше і цю столицю аліянти безупину засипають бомбами. Всі комуністичні часописи, на чолі з „Правдою" та „Ізвєстіями" розпочали кампанію о б в и н у в а чення ЗДА у знищенні мирного населення, не згадуючи що саме про це бомбардування весь час мирне населення попереджалось. Ми не знаємо випадків ні в минулу війну, ні в попередніх війнах, щоб місто заздалегідь було попереджено про бомбардування. Лише людяна армія Об'єднаних Націй діє так по-лицарськи і заздалегідь попереджує про майбутнє бамбардування.

Знову зустрілись делеґації в Панмунджомі, знову кожна дала неґативну відповідь на питання про компроміс, знову призначається перерва і знову військові дії пожвавлюються. В минулий понеділок делеґації знову зустрілись після тижневої перерви і після перших нарад знову відкладено розмови на тиждень. Між тим ще з 15 липня населення 78 північно-корейських міст, де є військові об'єкти, систематично попереджується летючками і через радіо про бомбардування. І ми певні, що саме ця нова фаза переговорів промовляє до ворога і саме вона дасть позитивні наслідки. Вона нищить не лише військовий потенціял, вона викликає моральний злам в думках мирного населення і воно більш і більш починає розуміти дійсну ситуацію, починає ненавидіти справжнього виновника війни — комуністів і з надією починає дивитись на військо Об'єднаних Націй, що несе йому дійсну волю.

Роман Савицький

Український Музичний Інститут

(Його завдання, форма праці і учительський збір)

Бетговен сказав: „Нема на світі нічого приємнішого як це, щоб самому опанувати щось величнього і повного краси, та розсівати його між людей".

На тлі нашої української дійсности треба б до цього речення ще додати: „під умовою, що це величнє і гарне буде справді досконало опановане і у відповідний спосіб розсіяне на добре підготовлений ґрунт". Бо сума наших досягнень в музиці, в перспективі століть і в порівнянні з досягненнями інших, може і менш музично обдарованих народів, не велика. Очевидно маю на думці цілий комплекс надбань, від елементарного музичного образування до повного використання українського музичного потенціялу. Не збираюсь заперечувати великої вартости всього, що маємо в нашій музичній скарбниці доброго, та воно, це добре, часами навіть близьке до геніяльности, не стоїть в жадному відношенні до цього, що ми повинні і могли б мати, коли б не якесь особливе історичне фатум, що не дозволяє вповні розгорнути наших можливостей і коли б не те, що ми маємо більше талантів, як працівників. За перше ми не є відповідальні, але за друге так. І треба сказати, що доки розвиток нашої музичної думки не дійде до того ступня, щоб кожному з нас було зрозуміло, що не таланти творять тривкі цінності, але роблять це тільки працюючі таланти, доти ми все будемо позаду всіх, разом із нашими спосібностями і любов'ю до музики.

І треба, щоб цю правду розуміли не тільки вибранці, які її здійснювали і завдяки яких маємо наші мистецько-музичні надбання, але треба, щоб нею пересякли маси наших музично зацікавлених і талановитих людей. І доперва на ґрунті твердо працюючої і шукаючої правдивого знання армії талантів можуть вирости одиниці, які штовхнуть нашу музику наперед і здобудуть для неї світ.

Вертаючи до вище наведеного твердження Бетговена, ми запитаємося: що є кращим і кориснішим в розсіванні музичного мистецтва між загал від безпосереднього навчання музики, від правильно зрозумілої і доцільно спрямованої педагогічної праці? Слухання музики, читання про музику дає дуже багато, але ніщо не заступить молодій людині, чи навіть дитині, зацікавленій таємним світом тонів, доброго учителя. Ми сказали б навіть, що вчити музики є найбільш священною і відповідальною працею з тої простої причини, що вчитель може всіляко впливати на формування молодих думок і може розвивати, але також, на жаль, і нищити молоді таланти. Беззастережне довір'я учня робить учителя паном душі, думок і бажань цього учня. Словом, в руках учителя лежить виховання кожного індивідуа, який повинен мати в майбутньому щось до сказання в нашій музиці.

Першим і дуже пекучим завданням Укр. Муз. Інституту є під цю пору дати поштовх до зміни фронту і ревізії поглядів на відтинку нашого музичного виховання. Тому я вже писав про це, щоб не дбати на разі про гарну, та вигідну форму існування Інституту, а вже починати працю над нашою талановитою молоддю. В У. М. Інституті не будемо працювати тільки над видосконалюванням евідентних талантів, але передусім над кристалізуванням твердих, правильних поглядів в музичних справах серед маси нашої молоді. Йде нам про виховання такого нашого загалу, який був би в музичних справах краще зорієнтований, як це є сьогодні.

Ми хочемо навчити всіх пересічних і навіть нижче пересічних учнів так працювати, щоб вони не гляділи на свою, вже теперішню музику, як на масу трудних і нудних технічних і ритмічних проблемів, а могли її добре розуміти, нехай по-дитячому, чи молодечому, але правдиво і щиро. Це захоронить учнів перед неохотою вправляти і перед знеохотою, що звичайно веде безпосередньо до покинення музики взагалі і страчення для нас в загальному пляні черговоі позиції. Ми бажаємо навчити наших учнів не лише заграти щось настудійованого і спеціяльно приготованого, але також виконувати доступну їм музику а віста, без приготовання, вміти з місця комусь заакомпаніювати, чи заграти в домашньому камерному ансамблі, потрапити виграти собі зі слуху улюблену мелодію, чи народню пісню, словом бути все готовим на кожну щоденну потребу пересічно музично образованої людини.

Це є наша ціль і головне, конкретне завдання. Кожний учень мусить відчувати і бачити, що він має справжню практичну користь із своїх студій і що в майбутньому наше громадянство буде мати користь з нього. Ми знаємо добре, що ґроно наших учнів, ані їхні родичі не думають

(Закінчення на стор. 3-тій)

Іван Смолій

БУДІВНИЧИЙ СОНЯШНОГО ПРОСПЕКТУ

(Оповідання)

(9)

Його фризура прилизана помадкою, лисніла, обличчя розтягалося в ґримасах посмішки, хвилювання, як у вправленого циркового клевна. Нараз він прижмурив око і підморгнув до мене значуче.

Я підвівся мимоволі.

— Панове — промовив я — наша гра надто . . . поважна, як на гру. Я пропоную перервати . . .

Сальмон відірвав очі від карт і глянув на мене здивовано, не розуміючи причини мого наглого виступу, потім на Якова і знову на мене, та вже з презирством і зневагою, що на неї заслужив собі простак-плебей, що попав якось у вибагливе товариство і поводиться в ньому по-простацьки.

— Ах, пане! — зідхнув Яків невдоволено. — Партію закінчити треба. Карти кинені, відступу нема. І думаю, не було чого гарячитися. Бачите: гроші . . . ваші. Виграли ви.

І він поволі, не спускаючи з мене очей підсунув мені купу банкнотів.

Там були тисячі. Моя рука лежала недвижно поперек стола. Була мить, коли я хотів кинути тими паперцями у викривлене в посмішці обличчя. Але я не зробив цього. Я мовчав ніби загіпнотизований зором Якова. Це він заграв так повернувши круто хід гри, це він платить мені за мою мовчанку. Може й ввесь вечір гра ішла тим ладом? А чи добре я доглянув? Перед ким кинути великий закид? Перед Сальмоном? Сальмон буде тут суддею? Він, що з таким презирством щойно глядів на мене і тепер запалюючи свою сигару, поводиться так при столі, ніби я зовсім не існував для нього.

— Ви бачите, ексцеленціє! Інженер Зубер приголомшений виграю! Навіть не має сили взяти своєї фортуни. Беріть, беріть. Пекунія нон олет! — казав мудрий Веспазіян.

Зубер замовк. Він аж тепер схаменувся, що події минулого захопили його з собою і розказуючи про них, він наче пережив їх з тою самою силою вдруге. Він глянув тепер на оточення і враз видалося йому, що він наче роздвоївся. Оце він розказує про минуле. А хтось другий надійшов по лісі і здивовано мірить зором пару старих людей, що сидять біля джерела. Вони посивілі, сумні. Вони зломані, їх щось ділить, бо вони відвернулися від себе і важко їм глянути на себе. Вони закам'яніли в безрусі як закляті. А час іде, а сонце хилиться до заходу.

Може вона обернеться, промовить що. Ні, вона схилила голову і жде. Вона ще в минулому, вона спрагло й тремтючи жде, щоб почути про те, чого й не догадувалася ніколи.

— Коли ми вийшли на вулицю — заговорив Зубер по довгій павзі — вже був пізній вечір. Сальмон мовчав, а Яків говорив безустанку, ведучи нас кудись. Я ішов розторощений. Перша мить моєї реакції проминула, гроші були вже в моїй кишені. Все сталося і вороття вже немає. Я передумував, пригадував собі кожну деталь і не міг додумати до кінця. Присутність Якова паралізувала мої думки. Може відійду зараз, тоді побачу, передумаю і виявлю все. Щось зроблю. У мені виростав глибокий жаль до Сальмона. Ніби він, ограблений, обдурюваний, був виновником всього. Коли б не він не його непримиренна, принизлива поведінка супроти мене, я виступив би. Коли б не він!

Я хотів відійти і став прощатися, але Яків висміяв мене. Тепер? Коли вони щойно почали гуляння? О, свята простото! Інженер Зубер хай раз побачить, як гуляють останні могікани, які чари криються в житті. Це йому не завадить для життьового досвіду.

Він тримав мене цупко біля себе, ніби лякався пустити мене зі своїх рук, бо можу протверезіти. Він вів нас не знать куди. Сальмон не відзивався. Важко було вгадати його настрій. Щось понуре було в його мовчанці у всій поставі й ході.

— Я стверджую, що карти не дають майже ніяких емоцій — говорив між тим Яків. І щоб вечір не був втрачений, я осмілююся запропонувати зайти в отой льокаль.

Я глянув і пізнав касино гри.

— Пан інженер зайде тепер теж відважно. Однаково його оті паперці наче печуть. А як кинути їх на рулету, гра буде знаменита.

Він ввійшов перший, за ним Сальмон, за ними я. Наша гра привернула загальну увагу. Я кидав гроші на пропаще, а вони верталися збільшені, подвосні, маліли і знову виростали в тисячі. Яків усе підбадьорював мене. Я бачив тепер виразно. Він мав бажання, щоб я програв усе до останнього шеляга. Але доля рішила інакше. Програвав Сальмон. Він кидав понуро свої рештки на розписане коло, уже без дрогання.

І цієї ночі знайдено Сальмона в готелі з простреленою головою.

Він чув, як ворухнулася вона рвучко, наче сполохана давно прогомонілим стрілом. Тепер мабуть гляділа вона на нього у крайному чеканні й напруженні.

— Я довідався про смерть Сальмона аж у кілька днів по тому. Вістку приніс мені батько на лісничівку, де по недавніх пригодах, шукав я спокою. Вістка потрясла мною.

Я виїхав негайно, щоб довідатися більше про все. Я знайшов нотатку в пресі. Там згадано було теж про нашу газардну гру, названо мене і Якова як товаришів Сальмона. Якова як приятеля Сальмона, що перебував разом з ним у готелі. Стверджено можливість самогубства, серед досить загадочних обставин.

Я пригадував собі настрій Сальмона у цьому вечорі, його поведінку, дивну мову Якова, що приневолювала здогадуватися про неодно з їх минулих гулянь і спільного перебування. Ти розказала мені про свою останню розмову з Сальмоном, що в ній ти дала зрозуміти йому безнадійність його заходів позискати тебе. Я схильний був признати теж, що це самогубство. Самогубство, але . . . Я думав мимоволі про Якова, про його ролю в тій понурій історії. Про нашу останню гру в карти. Події випереджували мене. Сальмона вже не було, не було судді цілої тієї історії. І годі було мені класти справу перед правдивим суддею. Надто вже все було заплутане, скандальне для мене самого й ганебне.

Мене втихомирювала праця. Я поринув у ній, докінчуючи розпочаті будівлі, виготовлюючи пляни Соняшного Проспекту. Лист від тебе заалярмував мене. Ти писала, що пан Яків освідчився тобі несподівано під час останньої візити у вас. Ти відкинула його, а ця ваша остання розмова була така драматична і незвичайна, що тобі лячно тепер цієї людини, лякаєшся чомусь її помсти, лякаєшся невідомо чого. Батько теж вражений подією, взагалі пригноблений. Ромен виїхав на малярські студії за кордон і у вас там тепер сумно і пусто.

Ти пам'ятаєш наші заручини. Вони вийшли несподівано сердечно. Мені видалося, що батько навіть радий був мені. За мною вже були діла. Мій проєкт Соняшного Проспекту став предметом дискусій, моє ім'я голосним. І наше щастя згодом здавалося безмірним, нескаламученим, хоч ішли роки, батьки повмирали. Але хтось зорив за нами ввесь час. То був Яків, отой здичавілий відлюдок-багатій. Він слідкував за кожним моїм кроком. Ми навіть ніколи не згадували про нього, ми й не навідувалися часто в наші сторони, щоб не зустрінутися з ним. Його ненависть до нас була страшніша смерти. Останнім разом ми були там з Робертом на могилах батьків. Двір був уже проданий Роме-

(Закінчення на стор. 4.)

ПОЛЯКИ ПРО 1920 РІК

(Від нашого кореспондента з Лондону).

В неділю, 10 серпня Польська Селянська Партія (предсідник С. Міколайчик) улаштувала в Лондоні сходини на спомин про боротьбу Польщі з большевицькою Росією в 1920 році. В залі над трибуною висів зелений прапор Польської Селянської Партії, а по боках портрети двох провідників цієї партії — пок. Вітоса і Міколайчика. Окрім поляків-членів і прихильників Польської Селянської Партії, в залі були запрошені гості різних національностей з-за Залізної Завіси, теж і українці. Коли предсідник п. Розманіт уділив слово для привітання від українців д-рові Омелянові Волинцеві, то його появу на трибуні і промову учасники сходин зустріли рясними оплесками.

Д-р Волинець підчеркнув охоту українців співпрацювати з польськими демократами на основі рівности, незалежности і взаємної пошани до волі обох народів. Зазначив теж, що Польща виграла війну проти Сов. Росії в 1920 році також завдяки участи української армії і згадав рішальні бої 6 Дивізії Армії Української Народної Республіки під Замостям у 1920 р., під проводом ген. Марка Безручка.

Польські промовці на цім святі використали нагоду для освітлення цілої польсько-російської проблеми в минулому і в сучасності. Д-р Ольшевський, представник Польської Демократичної Партії і член Національного Демократичного Комітету (голова Міколайчик) дав у своєму рефераті огляд подій 1920 р. Він приписує створення незалежної Польщі в 1918 р. не перебільшеними заслугами Пілсудського чи інших діячів, а в першу чергу щасливій міжнародній конюнктурі: держави, що розділили Польщу в 18 столітті, упали майже одночасно, в вирі І. світової війни (Росія, Німеччина, Австрія). І найбільші зусилля народу, в обставинах 20 століття, — казав д-р Ольшевський, — не можуть його визволити, якщо нема сприятливої міжнародної ситуації. Промовець у своїм рефераті виступив проти політичної леґенди табору „санації", мовляв, у 1920 році Пілсудський „урятував" Польщу перед катастрофою. В дійсності, Пілсудський заломився і мусів покликати на голову Селянської Партії Вінцента Вітоса та як заступника-провідника ППС Дашинського, і ці люди вміли змобілізувати польські народні маси на оборону Варшави перед атакою Тухачевського і Буденного.

Але по виграній війні інші групи польського суспільства, — казав д-р Ольшевський вирішили, що „обійдуться без хлопів". Нарешті дійшло до перевороту Пілсудського в 1926 році і до утворення напів фашистівського режиму, з диктатурою військових і цивільних „пілсудчиків". Цей режим не цурався терору, який виявився в „пацифікаціях" поляків і українців і зокрема виявив свою дикість у нищенні українських церков православних, як і концентраційним табором у Березі. Промовець заперечив право легальности для табору „санації", що виступає в Лондоні як уряд Польщі, і назвав цей табор „військовою клікою", що не має ніякого ґрунту в польськім народі Тому, зазначив д-р Ольшевський, провідники санації не мають інших надій як на ген. Франка, до якого їздив генерал Андерс у гості.

Д-р Ольшевський висловився проти надій деяких груп польської еміграції на „порозуміння" з Росією. Польща, бувши між Німеччиною і Росією, не може встояти, якщо не буде мати щирих союзників на Сході. Імперіялістична Росія не була і не буде добрим сусідом для Польщі. Народи, поневолені Росією, можуть бути приятелями незалежної Польщі.

Д-р Ольшевський засудив усякий тоталізм і вмішування військових до політики. Польський народ хоче мати у себе демократичний лад і суспільну справедливість, а не диктатуру. В Польщі під комуністичною владою всякий збройний виступ проти цього режиму в сучасних обставинах приніс би катастрофу для цілого народного життя, казав д-р Ольшевський і перестерігав проти т. званого „путчизму", викликування безнадійних повстань у Польщі.

Другий промовець, проф. Ґродзіцький зі Львова, потомок відомого в історії польського коменданта твердині над Дніпром, Койдака, яку взяло українське військо в 1648 році, ствердив, що польський уряд заплатив невдячністю українським воякам Армії УНРеспубліки, яка билася разом з поляками проти большевицького війська з 1920 році. Зовсім інакше поставилася Англія до польських військових, що опинилися в цій країні після II. Світової Війни. Проф. Ґродзіцький виступав з закликом до щирого порозуміння між поляками і українцями. При цім навів факти націстичної політики польських урядів супроти українців. Ця політика, замість піднесення культурного і господарського рівня польської людности, провадила денаціоналізацію неполяків, робила „пацифікації", руйнувала українські церкви, творила „загородову шляхту" і подібне.

Як член Польської Селянської Партії, проф. Ґродзіцький взяв в оборону політику голови партії С. Міколайчика при кінці II. Світової Війни. Міколайчик, під натиском Рузвелта і Черчіла, поїхав у Польщу, де старався урятувати, що було можна перед натиском комунізму. Не було це рішення легке для Міколайчика, але він не побоявся наражати своє життя на найбільші небезпеки. Заслуга Міколайчика, що він міцно тримав прапор демократії в окупованій Москвою Польщі аж до останньої можливости. Проф. Ґродзіцький підчеркнув у своїй промові, що Міколайчик вернув до нормального життя членів повстанської „Армії Крайової", які залишили ліси, де їх ждало неминуче знищення. Хоч частина цих вояків може підпасти переслідуванням, але все ж головна маса Армії Крайової врятована завдяки заходам Міколайчика. Після того промовляв представник Польської Селянської Молоді. Була також деклямація віршів проф. Млодоженця і фортепіянна музика.

Д. Б.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

НЕВИВЕЗЕНИЙ З УКРАЇНИ ХЛІБ МИНУЛОГО ВРОЖАЮ „ЗАВАЖАЄ" ЦЬОГОРІЧНИМ ХЛІБОЗАГОТІВЛЯМ

Серед багатьох інших перешкод для заготівлі і вивозу хліба з України, „Рад. Укр." 16 липня повідомляє ще й про таку: „Про незадовільну підготовку до хлібних перевозок переконливо говорять і інші факти. Більше 100 складів Заготзерна ще не звільнені від запасів хліба старого врожаю". Це невивезено ще хліб з 100 складів в одній тільки Одеській області.

Багато з наших читачів пригадує собі, як у час початку війни в 1941 році мільйони тон пшениці, урожаю 1940 г., були спущені в море з елеваторів в Херсоні, Миколаєві, Одеси або спалені в багатьох зерносховищах на Україні, з яких Москва не встигла вивезти хліба.

Хліб на складах гниє або приготовляється для висипання в море чи спалення, а народ на Україні голодує.

ПОЛІТИЧНА АГІТАЦІЯ В СЕЛІ КАЧКІВКА, ЯМПІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ, ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТИ

В „Рад. Укр." 19 липня опубліковано кореспонденцію про організацію політичної агітації в селі Качківка, Ямпільського району на Поділлю. Кореспонденція подана як взірець для організації агітаційної роботи в селі. Вона каже: „Заслуговує уваги досвід партійної організації по залученню інтеліґенції села Качківки до активної політичної агітації (агітація походить від латинського слова і в перекладі на нашу мову означає — натякання, ляскання, ляпання язиком. ред.). Тільки в складі агітколективу є 19 учителів, 2 лікарі, 2 агрономи, 2 зоотехніки. Два рази на місяць парторганізація проводить семинари агітаторів, де для них читається лекції на політичні, наукові та сільсько-господарські теми, даються методичні поради"...

„Сільська інтелігенція становить основне ядро лекторія... На кожну лекцію приходять понад 150-200 колхозників..." „...З особливим інтересом були прослухані лекції на теми „Міжнародне становище", „Американський імперіялізм — найлютіший ворог людства", „Українські буржуазні націоналісти — запеклі вороги українського народу" і другі.

Кореспонденція продовжує „протягом місяця у нас читається 12-13 лекцій". Ця інтенсивна агітаційна робота поєднується і має також своїм вислідом те, що „навіть старі 70-80 річні колхозники — Антон Мруг, Микола Лоповський, Григор Панічник, Іван Маєвський та інші з радістю беруться за посильну для них роботу, щоб вкласти й свою частку в загальну працю".

В одному з попередніх чисел ми подали вістку про організацію колхозних „ланок бабусь" в Уланівському районі Вінницької области, які змагалися з комсомольськими ланками на шаруванні і прополюванні буряків. У висліді, як бачимо, агітаційної роботи в Ямпільському районі творяться ланки 70-80 річних дідусів, що „палають ненавистю до українських буржуазних націоналістів і американських імперіялістів".

„ПОЧЕСНИЙ ОБОВ'ЯЗОК ЗАЛІЗНИЧНИКІВ УКРАЇНИ"

Колгоспне селянство республіки виростило багатий урожай і прагне достроково виконати першу заповідь — здати хліб державі. Почесне завдання залізничників полягає в тому, щоб перевезти у строк і без втрат хліб нового врожаю" з України в Московщину. Такі, як бачимо, „прагнення" і почесні завдання і „заповіді" українського колхозника і залізничника.

МАСОВИЙ СПОРТ НА УКРАЇНІ

М. Рац, голова комітету у справах фізичної культури і спорту при раді міністрів У. С. С. Р. в „Рад. Укр." 20 липня запевняв, що масовий спорт обіймає в товаристві „Колхозник" 3 міл. активних спортовців в селі. В другій кореспонденції повідомляється, що в Радехові, львівської области відбулися кінноспортові змагання, на яких „представник колхоза ім. Фрунзе тов. Ожеївський вийшов переможцем, пробігши дистанцію 1650 метрів на трирічному чистопородному жеребці за 2 хв. 6 секунд. На другому місці спортсмен колхозу ім. Буденного, на третьому — „представник колхоза ім. Леніна". Кореспонденції з інших місць інформують, що подібні масові вправи з різних ділянок спорту, який має безпосередньо військову підготову, відбуваються по цілій Україні. Зрештою, згаданий М. Рац, про ціль і завдання спортивного товариства „Колхозник" пише: „Зараз фізичною культурою і спортом займається утроє більше людей, ніж у довоєнний час. Великого розмаху набрала робота по підготовці трудящих до складання норм з комплексу „готовий до праці і оборони СССР", що є основою радянської системи фізичного виховання".

„ЧЕРНОВЕЦЬКИЙ МУЗЕЙ НЕ СПРАВЛЯЄТЬСЯ З СВОЇМИ ЗАВДАННЯМИ".

В ньому „мають місце істотні недоліки в побудуванні експозиції відділу історії совєтського періоду: неповно показано розділи — велика жовтнева соціялістична революція, громадянська війна і воз'єднання всіх українських земель в єдину радянську державу... в науково-дослідній роботі музею панує повний застій, наукові працівники не розгорнули як слід підготови до відзначення знаменної події — трьохсотріччя приєднання України до Росії".

СКІЛЬКИ МОСКВА ЗАГОТОВЛЯЄ ХЛІБА В ОДНОМУ РАЙОНІ НА УКРАЇНІ?

В „Рад. Укр." 22 липня в кореспонденції Ратау про Генический район (на березі Озівського моря) подається: „Район успішно виконує плян хлібозаготівель. Кожну п'ятиденку на державні заготівельні пункти надходить понад сто тисяч центнарів зерна".

(„У. Думка").

Імпреза на конвенції Ліги Молоді

Ліга Української Молоді Північної Америки матиме 15-річний з'їзд у Клівленді, Огайо, дня 29, 30, 31 серпня й 1 вересня 1952 р.

Поза біжучими справами, Комітет з'їзду плянує слідуючі імпрези, на які сердечно запрошує всіх українців Клівленду й дооколичних міст.

Першою імпрезою буде весела забава в Укр. Народному Домі при Вест 14-тій Вул. в п'ятницю о год. 9.00 вечером.

В суботу ввечорі о год. 9:00 будуть товариські танки в Готелі Картер при Проспект Евню, коло Іст 9-тої Вулиці.

В неділю пополудні о год. 2:30 відбудеться величавий Концерт у Клівлендській Музичній Галі в середмісті. По ньому відбудеться Формальний Бенкет і Баль у Готелі Картер, на якому будуть приявні визначні особи, між ними головним промовцем буде губернатор стейту Огайо Ф. І. Лоші.

Думаємо, що всі будуть цікаві знати, які особи візьмуть участь у тому надзвичайному Концерті. Комітет доложив усіх старань, щоби підібрати як найкращі мистецькі сили.

Концерт розпічне Український Національний Мішаний Хор у Клівленді під батутою проф. Ярослава Барнича

Другу точку займе Гемілтон-Онтеріо Група Танцюристів Української Національної Федерації Канади, що виконає кілька точок із свого репертуару.

Третю точку має Чоловічий Шікаґовський Хор під проводом проф. Цюби.

Четверту точку займе фортепіянове сольо 23-літньої зірки Маріянни Махно, що відіграє кілька сольових точок.

По перерві Група Канадійських Танцюристів матиме інсценізацію українського села, після чого відбудеться виступ визначних українських співаків - артистів: Наталії Носенко — сопрано; Михайла Мінського — барітона; Ігоря Сайферта — тенора.

Програму закінчить Український Чоловічий Хор Клівленду під управою проф. Я. Барнича й танки дітей:

Чумака виконає: 11-літній Денис Бойко і 10-літній Джералд Бобечко.

Запорожця при супроводі хору виконає маленький 6-літній Данило Бобечко.

Комітет щераз сердечно запрошує всіх українців узяти участь у тому Концерті. Сподіємось, що він своїм артистичним рівнем задоволить найвибагливіші побажання всіх.

Квитки на Концерт можна буде дістати в Українському Народному Домі на Вест і на Іст Сайд, як також у Українському Народному Банкові, а в неділю при дверях до Клівлендської Музичної Залі.

Комітет З'їзду приготовив також Виставку Українського Мистецтва в Готелі Картер. Кімната з експонатами буде відкрита в суботу й неділю. Сердечно запрошуємо всіх прийти й поглянути.

Г. М.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

Український Музичний Інститут

(Закінчення зі стор 2-ої)

про музичну професію і шукають музики тільки для удосконалення свого світосприймання і для уприємнення свого життя. І дуже мильний є погляд, що, мовляв, для такої „особистої" цілі учень може вчитися у когобудь і якбудь. Якраз навпаки. Щоб защіпити бодай трохи доброї музичної субстанції в душу учня, що вчиться тільки для себе, і щоб вдержати його для доброї музики на протяг цілого життя, до того треба виложити не менше уміння і труду, як до виховання на професійного музику, який до цього надається і цього бажає.

Крім цього нашим завданням є придбати для української нації таки якнайбільше професійних музик, в першу чергу композиторів а теж виконавців, та учителів. Головно погано представляється ситуація на відтинку композиції і педагогіки. Щораз частіше відзиваються в пресі голоси нарікання слухачів, які чують все одні і ті самі речі з концертової естради, а учителів, правда, багато, але мало відповідно приготованих. А зрештою ці наші професіоністи, які тепер в Америці працюють, можуть ще якийсь час послужити справі. А що буде опісля? Тимбільше, що невідомо, що станеться в майбутньому з нашими музиками і взагалі музичними надбаннями по другім боці залізної куртини на випадок грядучих воєнних подій.

Ми не зважуємося твердити, що потрапимо з повним успіхом, та ще і в скорому часі полагодити вище наведені справи і заповнити всі прогалини. Для нас ясне, що це можна зробити тільки великим зусиллям і на протязі довгого часу. А також не узурпуємо собі виключного мандату займатися цими проблемами. Ми просто, чуючи якусь страшну тишу і порожнечу на нашому відтинку, відважилися піднести голос остороги і спробувати радити в найбільш, на нашу думку, болючому місці.

Все вище написане відноситься безпосередньо до суті існування У. М. Інституту і творить властиву програму його праці. А тепер декілька пояснень про форму праці Інституту, його відділу і Учительський Збір.

Реалізуючи концепцію створення У. М. Інституту, ми вповні здавали собі справу з цього, що не можемо домагатися від жадної установи ані від приватних меценатів якоїнебудь фінансової допомоги тепер, коли ми ще нічого не зробили. Віримо однак, що з бігом часу, коли громадськість переконається про висліди нашої праці, ми таку допомогу одержимо. Отже, не маючи буквально жадних фінансових засобів і стоячи на ґрунті якости, не зовнішньої ефектности праці, ми вирішили розпочати роботу у формі кооперації досвідчених учителів, які розуміють добре ситуацію і здають собі справу з нелегких завдань, що ми їх собі намітили. Головний принцип нашої кооперації — це виміна досвідом і спільне порозуміння під кличем відповідального музичного виховання молоді. На основі цього порозуміння і ясно визначеної програми праці, наші учні будуть одержувати лекції частинно в якомусь одному приміщенні (в Ню Йорку Літ. Мист. Клюб) а частинно по приватних помешканнях учителів. Дехто робить заміти, що така система не є прийнятою в музичних школах. Заміти слушні, але не суттєві, так, як не суттєвим є місце, а якість навчання. Всі групові лекції теоретичних предметів, камерної музики і акомпаніяменту будуть відбуватися в одному, спільному приміщенні, бо вони не забирають стільки часу, як індивідуальні лекції, головного предмету. Кожного семестру всі учні будуть іспитовані і одержуть відповідні свідоцтва. Ми свідомі того, що наша молодь є часово перетяжена американською шкільною системою і може присвятити музиці тільки зовсім невелику частину дня. Тому ми будемо старатися навчити її так працювати, щоб за цей короткий відтинок часу вона якнайбільше скористала. Ця економія праці придасться учням теж і в інших ділянках їх образування. Що якийсь час будемо улаштовувати публічні виступи учнів. Головна їх ціль привчити молодь бути відважною і внутрішньо опанованою. Це їй не раз в житті пригодиться.

У зв'язку з публічними виступами учнів хочу зазначити, що будемо призначувати до виступу учнів тільки тоді, коли вони будуть переконані про готовість свого репертуару. Уважаю, що випускаючи на естраду учня з чиммудь, тільки для заспокоєння амбіції його, чи його родичів, — робиться йому кривду, бо приучується його до поверховного ткактування обов'язку і до невідповідальних виступів. Позатим всі інші права і обов'язки учнів, як також вся процедура вписів, лекцій, іспитів і попписів є з'ясована в подрібному правильнику, який буде доручений всім учням, зґл. їх родичам. Цей правильник може видаватися декому на перший погляд трохи надто риґористичним, але всі ми знаємо, що справжня праця вимагає трохи твердшого і здисциплінованого підходу. В кожному разі в цьому правильнику нема нічого надто трудного до виконання учням, чи їхнім родичам, а деякі справи (оплати) мусіли бути уняті більш риґористично головно тому, щоб запобігти всяким, дуже шкідливим в процесі навчання, абсенціям.

Стараючись поширити нашу ідею на разі в найбільшій околиці Ню Йорку, ми зорганізували вже три відділи У. М. Інституту: у Філаделфії, Елізабет і Ньюарку-Ірвінґтоні. Вони починають свою працю теж першого вересня ц. р. і основують її на спільній ідеологічній площині. Процедура і принципи навчання є скрізь однакові, з малими, чисто адміністративними відхиленнями, залежно від місцевих обставин.

Як вище сказано, У. М. Інститут, це кооперація поодиноких досвідчених педагогів, що рішилися працювати спільно під кличем відповідального музичного виховання нашої молоді. Є дуже симптоматичне, як однаково всі ці учителі бачать теперішню ситуацію і як радо всі вони приступили до цієї співпраці. Бо остаточно далеко вигідніше і свобідніше є працювати самостійно, створити собі власний, ніким неконтрольований світ і бути від нікого і нічого незалежним. Був один випадок, коли учителька не захотіла зрезиґнувати з своєї власної свободи і відмовилася приступити до співпраці, мовляв, вона з цього нічого не скористає. Та це був тільки один, правда сумний, випадок, бо зрештою всі учителі поголовно, у всіх місцевостях справді горнуться до ногово діла і з легкістю посвячують для нього всю свою особисту свободу і вигоду.

Особовий склад Учительського Збору Інституту є слідуючий:

Фортепіян: Дарія Каранович (Ню Йорк і керівник відділу в Нюарку), Вадим Кіпа (Ню Йорк), Ростислава Темницька (керівник відділу в Елізабет), Меланія Байлова (Ню Йорк), Олена Волошин (Ню Йорк), Євгенія Чапельська (Ню Йорк), Ігор Соневицький (Ню Йорк), Калина Чічка-Андрієнко (Ню Йорк), Таїсса Голіната (Ірвінґтон), Надія Недільська (асистент Філаделфія), Роман Савицький (Ню Йорк, Філаделфія).

Скрипка: Володимир Цісик (Ню Йорк), Оксана Сімович (Філаделфія), Ярослав Меґасюк (Філаделфія), Володимир Тритяк (Нюарк).

Віолончеля: Іван Недільський (Ню Йорк), Мирослав Дуда (Філаделфія).

Сольоспів: Іванна Приймова (Ню Йорк, Філаделфія).

Композиція, дириґентура: Ігор Соневицький (Ню Йорк).

Хорова дириґентура і теоретичні предмети: Іван Недільський (Ню Йорк), Ігор Соневицький (Ню Йорк), Мирослав Дуда (Філаделфія), Роман Левицький (Елізабет), Володимир Тритяк (Нюарк).

Цей особовий склад Учительського Збору У. М. Інститут буде поширюватися в міру урухомлення нових відділів (зголошення напливають) і в міру цього, оскільки нові зголошення учителів будуть відповідати нашим вимогам відносно рівня і кваліфікацій.

Повідомлення З.У.А.Д.Комітету

Пересічні справи.

Екзекутива ЗУАДКомітету повідомляє усіх заінтересованих в переселенні рідних, чи знайомих до ЗДА або інших країн з Німеччини, Австрії, Бельгії Франції та й інших держав, що інформації в усіх справах переселення, як теж полагодження цих справ веде ЗУАДК при допомозі своїх відділів у різних країнах. Тому у переселенчих справах треба звертатись перш за все до своєї організації, яка цими справами займається, — до ЗУАДК, чи то до головної канцелярії на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. Box 1661,
Philadelphia 5, Pa.

чи то до відділів ЗУАДК у таких країнах:

в Німеччині:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
Pienzenauerstrasse 15
Muenchen — Bogenhausen
Germany

в Австрії:

United Ukrainian American Relief Committee
Hellbrunnerkaserne
Salzburg, Austria

у Франції:

United Ukrainian American Relief Committee
Delegue en France
13, rue Taine,13.
Paris XII, France

у Бельгії:

United Ukrainian American Relief Committee
Delegue en Belgique
72, rue Charlemagne,72.
Brüxelles, Belgium

Всі апліканти, які отримають візу у консуля, повинні негайно про це повідомити своїх спонзорів теж за посередництвом ЗУАДК, щоб якнайскоріше полагодити справу оплати коштів переїзду кораблем. Гроші на покриття цих коштів найкраще висилати на адресу головної канцелярії ЗУАДК у Филаделфії, звідки полагоджується далі справа телеграфічно. Тоді теж представництво ЗУАДК постарається про місце на кораблі організації ПІГММЕ, що винесе дешевше і буде полагоджене скоріше. Не треба купувати корабельних карт у корабельних фірмах перед одержанням консулярної візи.

Справи переселення, полагоджувані за посередництвом ЗУАДКомітету, звільняють заінтересованих від додаткових оплат, як теж дають запоруку про опіку в переселенні апліканта до самого дому його спонзора.

Архів-музей української Еміграції.

Для збереження всіх документів, пам'яток, та й всього того, що гідне уваги, що відноситься до життя українських переселенців другої світової війни від часу їх виходу із рідних домів аж до поселення в інших країнах світу включно з побутом у нових країнах поселення — Екзекутива ЗУАДКомітету рішила відкрити у своєму домі у Филаделфії при вул. 7. ч. 866 Архів-Музей української еміграції. В цьому музеї будуть зібрані всі документи і пам'ятки, що відносяться до життя українських скитальців, до побуту в таборах, як теж і пам'ятки з життя українців у ЗДА.

Екзекутива ЗУАДКомітету звертається до всього українського громадянства з проханням надсилати експонати до цього Архіву-музею. Різного роду документи, фотографії, описи, журнали, статті, книжки, витинки з журналів і газет з життя українських втікачів ще до закінчення війни, як теж такі експонати, що відносяться до часів репатріяції, документи з побуту в таборах: описи життя в таборах, фотографії імпрез, книжки і газети, видавані в таборах, документи з життя організацій і шкіл, перебіг і світлини імпрез, теж спортових, документи про організацію життя в таборах і відношення до місцевого населення, як взагалі все, що гідне уваги і кладе світло на цей період скитальського життя. Проситься теж відсилати документи з акції допомоги скитальцям тут у ЗДА, звідомлення з віч і імпрез, фотографії переселенчих осередків і описи їх праці, витинки з американських газет, які відносяться до справ переселення і взагалі українських справ. Теж дописи і знимки з поселення і життя нових іміґрантів, звідомлення з діяльности місцевих допомогових осередків, число нових іміґрантів, розміщення їх, висоту збірок грошей одежі, ліків і всякі інші документи й інформації, які варто заховати для історії.

Хочемо створити збірку, яка дала б повний перегляд життя українців поза рідними землями у цей важливий історичний час і до співпраці у створенні цього архіву-музею просимо все наше громадянство у всьому світі.

Зголошуватись у цих справах просимо на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. Box 1661,
Philadelphia 5, Pa.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

В справі „Самопомочі" в Дітройті

В 212 ч. „Свободи" появився допис з Дітройту: „Самопоміч оживає", підписаний ініціялом „е", в якім між іншим наведено такі слова: „Нова Управа дітройтської „Самопомочі" застала Товариство в невідрадному стані. Змінити цей стан, оживити Товариство — завдання нової Управи!"

Як бувший голова дітройтського Відділу „Самопомочі" бажаю спростувати увагу автора дописі про „невідрадний стан" дітройтської „Самопомочі" за попередньої Управи. Давня Управа „Самопомочі" обняла дітройтський Відділ з початком березня м. р., збігом несприявливих обставин, однак з ніякої вини, чи занедбання попередньої Управи, в доволі тяжкому положенні. Дітрайтський Відділ знайшовся без домівки, з доволі високою, як на місцеві обставини заборгованістю, та із завданням перейняти нових іміґрантів на ашуранси, підписані попередньою Управою. Нова Управа знайшла негайно нову домівку і для придбання фондів для нових скитальців улаштувала в місяці травні м. р. „Весняну Забаву", яка перейшла з добрим успіхом і принесла дещо фондів для згаданої цілі. Не зважаючи на двомісячний трамваєвий та автобусовий страйк у Дітройті, який у великій мірі спаралізував організоване життя у Дітройті, попередня Управа старалася придбати дальші фонди для допомоги новим скитальцям та привести до рівноваги бюджет Відділу. Коли прибули нові скитальці, Відділ „Самопомочі" підшукав для них приміщення, давав допомогу на прохарчування, а витрати на цю ціль дійшли до суми понад $160.00. Для придбання дальших фондів Відділ улаштував, за великою допомогою члена Управи П. В. Барнича, виставу „Батьківська Любов", яка випала з добрим успіхом і придбала дальші фонди для допомоги нашим скитальцям. Під патронатом давньої Управи знаменито розвивалася Укр. Доповняюча Школа Українознавства, під проводом інж Березовського, яка виказала фреквенцію понад 100 учнів та скріпився зв'язок з місцевим Міжнародним Інститутом в допомогових справах. Також постанова про спонзорування Кредитової Кооперативи, разом з Т-вом Укр. Інженерів, Укр. Лікарським Т-вом і Об'єднанням б. Вояків Українців в Америці, мало місце за попередньої Управи. Нема сумніву, що попередня Управа мусіла поборювати багато труднощів і не все можна було виконати як слід, однак чи багато нових організацій працює ідеально? В часі сильної аґітації проти „Самопомочі" не тільки в Дітройті, але також по інших осередках ЗДА, попередня Урава зуміла удержати престіж Т-ва і передала новій Управі Відділ „Самопомочі" з домівкою, упорядкованими справами і фінансами та почин до оснування кредитової кооперативи. Який це „невідрадний стан"? Зазначити слід, що на Загальних Зборах Відділу на внесення Контрольної Комісії уділено давній Управі повну абсолюторію, а теперішний голова Відділу висказався з признанням про працю Відділу. Маю враження, що безкорисна, тяжка і відповідальна праця попередньої Управи повинна знайти іншу оцінку як це сталося в дописі пана „е". Бо ж нічо не виходить з порожнечі. Давня Управа завдячувала багато попереднім Управам, а новій Управі бажаємо найкращих успіхів в дальшій праці, а можливі недомагання полагодимо на терені Дітройту, а не цілої Америки.

З пошаною

Д-р О. Марітчак.

Втрачено $120,000,000 при будові літовищ в Африці

Вашингтон. — Сенатська підкомісія воєнної готовости звітує про невдачі при побудові літовищ в Північній Африці, в наслідок чого втрачено найменше $120,000,000. Програму розбудови літовищ складено негайно після вибуху Корейської війни й вона мала коштувати $300,000,000. За ці гроші мало бути побудованих п'ять літунських баз у Французькім Марокко. Праця почалася в квітні 1951 р., після викінчення переговорів з французьким урядом. Дві з тих баз вже діють, а одна щойно викінчується. Слідство комісії виявляє велетенські недомагання в специфікації і інженерстві, нерішучість, замішання, проволоки й недоладну адміністрацію та витрачування публічних фондів. Комісія стверджує теж „волокнство на великі розміри, пияченя і непильнування обов'язків" принаймні в початковій стадії робіт. Наслідок того такий, що не тільки змарновано гроші, але й побудовано невдовільні бази, в яких вже трапляються завалення помостів і погіршується стан будов". Комісія, головою якої є сен. Ліндон Джансон, каже, що тепер треба буде або робити коштовні направки, або видавати великі суми на втримання баз. Комісія вже дала вказівки, як зарадити лихові, хоч дехто твердить, що „двері стайні замкнено, коли вже коня вкрали".

Англія депортує шкідливих чужинців

Лондон. — Англійський щоденник „Менчестер Гардіян" подає числа тих іноземців, яких англійський уряд в останніх чотирьох роках мусів відослати геть з Англії, бо їх перебування в цій країні було шкідливе. Ця депортація відбувається на основі судового вироку або на основі зарядження міністерства внутрішніх справ, яке вирішує, що даний чужинець небажаний в Англії з огляду „на публічне добро". Статистика викинених з Англії чужинців представляється так: 515 поляків, 57 литовців, 54 чехи, 47 мадярів, 17 румунів, 18 естонців, 8 болгарів і 6 росіян. З того всього 62 поляки повернулися до Польщі, а 17 осіб виїхали до інших країн за залізною куртиною. Всі інші виїхали до Німеччини, маючи на те право як бувші „EVW" (европейські добровільні робітники), або до Франції.

600 нових стипендій для вищих наукових студій

Вашинґтон. — Краєва Наукова Фундація проголосила вдруге готовість надати 600 стипентій („фелловшіп") для таких студентів, що вже покінчили академічні курси і хочуть присвятити себе на вищі наукові студії в математиці, фізиці, біології і інженерії. Підмоги не будуть признані таким медикам, що присвячуються в клінічній медицині, тільки таким, що присвятяться медичним дослідам. Більша частина стипендій буде надана таким, що хочуть скласти докторат або інші наукові ступені. Ціль цих стипендій—допомогти збільшенні числа науковців, яких потрібно в різнородних ділянках. Кандидатів, що зголосяться по стипендії, будуть судити виключно на підставі їх спосібностей, осягів у минулому і придатности до якогось роду науки. Студенти, що приготовляються до докторатів і хочуть дістати стипендію викінчення науки, мають піддатися вступним іспитам для провірки їхніх спосібностей. Бляннкети для зголошень можна буде дістати в бюрах фундації National Science Foundation, Washington 25, D. C.

БУДІВНИЧИЙ СОНЯШНОГО ПРОСПЕКТУ

(Закінчення зі стор. 2.)

ном. Він залишився на чужині, полюбивши чуже небо. За нами збереглися тільки оці простори й моя батьківська оселя. Я післав Роберта доглянути лісничівку. Тут мабуть і застукав його Яків. Я уявляю собі оцю сцену зустрічі цього циніка з Робертом, його моторошну гру, невпійману хитрість і вкрадливість. Він познайомився з хлопцем легко, легко вкрався в його серце. І тоді виконав свою помсту. Він розказав йому про нашу останню гру в карти з Сальмоном, про мою мниму провину, мабуть і про те, що я причиною смерти цієї людини.

Удар був жорстокий, наше щастя знівечено в одну мить. Я міг сказати тобі, розказати про все, але що з того. Роберта не було. Тоді порішив зректися всього майна. Бачиш оці павільйони. Це все збудоване мною недавно і віддане в публічне користування як модерна санаторія в горах. Тут на тому місці, де ми вперше виявили собі свої почування, де почалося наше щастя.

Тепер ми вже не маємо нічого. Я написав про все Робертові. Він відповів негайно. Ось лист від нього і пробач, що даю його тобі щойно тепер. Завтра зустрічаємо Роберта. Він вертається до нас.

Вона жадібно пробігла зором по рядках, і затихла. На її карих прекрасних очах набігали сльози. Вони котилися по обличчі зворушливі й безпотрібні, бо обличчя вже розяснювалося в усмішці безмірного щастя. Вона простягнула Зуберові руку. Він підніс її до уст, а коли глянули собі тепер у вічі, їх пройняло оте саме почуття, як давно-давно, коли вперше син побережника і багата графянка при самотньому джерелі в лісі визнали собі свою любов.

Кінець

ТАРЗАН, ч. 2902. Втеча по допомогу.

„Тарзан плянував це відразу", шептав Люкаг. „Не було часу остерегти вас. Він бився тільки тому, щоб звернути увагу на себе, щоб ми могли дістатися сюди незавважені".

„Сьогдні", він продовжував, „ми зліземо вниз по стіні і підемо до Ратора. Шан, мій батько, приведе наших вояовників на атаку проти Кору".

„Ти мусиш мацати рркaми й ногами за виступами в мурі", остерігав Люкаг. „Злази обережно й поволі".